

—CO SE DĚJE VE SVĚTĚ

Berlín: Zachraňte Palác republiky

Jen málokde na východě se stalo, že by budova symbolizující komunistickou totalitu byla po pádu železné opony zbořena a na jejím místě vyrosla kopie záměčku, který tu stával kdysi. Na podobnou rošádu se právě chystá Berlín a ne všem je to po chuti.

Secesní záměček na začátku hlavního berlínského bulváru Unter den Linden přežil bombardování druhé světové války relativně ve zdraví, přesto jej v roce 1950 čekala demolice. Důvod byl politický: stavba tehdejšímu politbyru příliš symbolizovala pruskou éru, zavrženou část vlastní historie. Čtvrt století pak na ploše velikosti 27 fotbalových hřišť mašírovaly vojenské přehlídky, než se začalo stavět znovu. Obrovská budova ve funkcionalistickém stylu dostala název Palác republiky a až do pádu zdi v ní fungoval parlament a národní komora NDR. Právě tady bylo přijato v srpnu 1990 deklaráce o připojení východní části Německa k západní.

Již měsíc poté však stavbě poprvé zazvonila hrana: specialisté v jejích zdech naměřili nebezpečné množství azbestu a rozhodli o jejím uzavření. Sanace se protáhla až do roku 2003 a zbyla po ní jen hrubá stavba a klíčová otázka, co s palácem teď? Německá vláda si už krátce předtím nechala od mezinárodní komise vypracovat expertizu. Doporučení znělo jasně: palác zbourat a na jeho místě postavit novostavbu s fasádou někdejšího záměčku, jež by pojala tři stávající muzea v odlehlých částech Berlína, vědecké sbírky Humboldtovy univerzity. Tenhle nápad odhlasoval i Spolkový sněm. Jenže současně s dlouhodobou vizí doporučili experti také krátkodobé využití, než se dají věci do pohybu. Této myšlenky se okamžitě chopilo několik nadšenců. Podařilo se jim zpřístupnit palác pro veřejnost a na podzim roku 2002 tu začali pořádat kulturní akce. Do loňského listopadu, kdy byla budova definitivně uzavřena, jich stihli celkem 916

Zbourat, nebo ne? Otázka, která rozděluje společnost. FOTO PROFIMEDIA.CZ

s počtem půl milionu návštěvníků. Mezi nimi třeba koncert industriálních bohémů Einstürzende Neubauten nebo divadelní zpracování známé knížky *Berlín, Alexandrovo náměstí*. Velký ohlas mělo také prolouvání lodí po zaplavených prostorách paláce. Holostavba náhle ožila alternativní kulturou.

Proto je logické, že si její přívrženci nechtěli nechat prostor vzít. S definitivním rozhodnutím o zbourání paláce se letos rozpoutala vášnivá debata, která rozdělila Berličany na dva tábory. „Chceme palác zachovat,“ říká Tom Raulien ze sdružení, které tu pořádalo kulturní akce, „ne z ideologických důvodů nebo z nějaké ‚ostalgie‘, ale proto, aby ve středu Berlína zůstal prostor pro alternativní kulturu.“ Opačný názor má Wilhelm von Boddien ze spolku pro znovupostavení zámku. Na zámek myslí

přý už od roku 1975 a míní, že tahle stavba Berlína chybí stejně, jako by chyběly Praze Hradčany.

Ani on však zatím nedovede příliš srozumitelně vysvětlit, kdo jeho vysněný projekt zaplatí. Zatímco přestavba paláce by podle představ alternativců stála pouhých 60 milionů eur, jeho zboření a vybudování „polozáměčku“ přijde celkem na 730 milionů, což je v současné ekonomické situaci Německa (a Berlína obzvláště) opravdu hodně. Financování by mělo probíhat kombinací veřejných a soukromých peněz (tzv. způsobem Public-Private-Partnerships), kdo bude tím kýženým soukromým investorem, však zatím nikdo neví.

Jan Kout

Autor je studentem Evropské univerzity Viadrina ve Frankfurtu nad Odrou.